

Д. Б. б
261

ИЗВЕШТАЈ

І и ІІ ОПШТЕ НЕДЕЉНО-ВЕЧЕРЊЕ
ЗАНАТЛИСКЕ ШКОЛЕ У БЕОГРАДУ

ЗА ШКОЛСКУ 1907/8. ГОД.

БЕОГРАД

НОВА ШТАМПARIЈА „ДАВИДОВИЋ“, ДЕЧАНСКА УЛИЦА БР. 14.

ЉУБ. М. ДАВИДОВИЋА.

1908.

ID = 50071311

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И Бр. 45272

ИЗВЕШТАЈ

I и II ОПШТЕ НЕДЕЉНО-ВЕЧЕРЊЕ
ЗАНАТЛИСКЕ ШКОЛЕ У БЕОГРАДУ

ЗА ШКОЛСКУ 1907/8. ГОД.

Лука Ћеловић
БЕОГРАД

Luka Celović
BEOGRAD

БЕОГРАД

НОВА ШТАМПАРИЈА „ДАВИДОВИЋ“, ДЕЧАНСКА УЛИЦА БР. 14.

ЉУБ. М. ДАВИДОВИЋА.

1908.

I. и II. ОПШТА НЕДЕЉНО-ВЕЧЕРЊА ЗАНАТ. ШКОЛА У БЕОГРАДУ

На основи чл. 2. закона о устројству Министарства Народне Привреде, ове две школе отворене су 18. нов. 1904. ТБр. 6813. и почеле су свој рад 2 јануара 1905. год.

Школама управља и непосредан надзор над њима води Министарство Народне Привреде, које се о њима и стара.

Упис и похађање ових школа за сада стоји на *доброј вољи* како мајсторâ да своје ученике и помоћнике пуштају у школу, тако и ученика да је редовно походе.

Сваки ученик има своју *ученичку књижицу*, у коју му се *редовно* утискује датум кога је дана био у школи, и концем сваког тромесечја као и концем школ. године уписују се оцене о успеху у науци и владању, тако да се из књижице одмах види, кад дотични није био у школи и како се учи и влада. Обзриви и добри мајстори о томе воде рачуна и њихови су ученици редовни и примерни како у учењу тако и у владању.

Колико ове школе утичу на морално и интелектуално васпитање занатлиске омладине, то најбоље увиђају њихови мајстори.

Оне дају сва потребна знања за правилно и темељно развијање наших заната у опште, па онда могућност за брзо и лако усавршавање у њима.

Оне дају нашој занатлиској омладини полета у свему а нарочито у развијању појмова о њиховој дужности према своме господару, чистоти, дружељубљу, опхађању у друштву итд. Оне их нагло уздижу над њиховим друговима, који у школу не долазе.

Напредовањем ових школа ствара се неоспоран напредак у свима занатима, а осим тога постиже се могућност: да се отворе *курсне стручне занатлиске школе* са својим радионицама за сваки занат на по се, у којима би се већ спремни и школовани младићи усавршавали.

ДОСАДАШЊИ УСПЕХ

Прва школска год. — од 2. јан. до 15. јуна 1905.

I. Занатлиска Школа имала је једно приправно одељење и I и II. разред са 182 уписана ученика. Од њих је редовно походило школу целе године и прешло у старији разред 66 уч.

II. Занатлиска Школа имала је једно приправно одељење и I₁ и I₂ разред са 197 уписаних ученика од којих је редовно походило школу целе школ. године и прешло у старији разред 77 ученика.

За време школског одмора била је приређена изложба ученичких радова, обе школе заједно, у другој занат. школи на Западном Врачару.

Друга школ. год. од 15. авг. 1905. до 15. јуна 1906. год.

I. Занатлиска Школа имала је 4 одељења и то једно приправно и I, II, III. раз. са 137 уписаних ученика од којих је редовно походило школу целе године и прешло у старији разред 68 ученика.

II. Занатлиска Школа имала је 3 одељења и то једно приправно и I и II. раз. са 158 уписаних уче-

ника, од којих је редовно походило школу целе школ. год. и прешло у старији разред 65 ученика.

Заједничка изложба (обадве школе) ученичких радова била је приређена за време школског одмора у Београдској Реалци.

Трећа школ. год. од 15. авг. 1906 до 15. маја 1907. год.

I. Занатлиска школа имала је 5 одељења и то: једно приправно и I, II, III и IV. раз. са 167 уписаних ученика од којих је редовно походило школу целе школ. године и прешло у старији разред 74 ученика.

II. Занатлиска школа имала је 4 одељења и то једно приправно и I, II и III раз. са 197 уписаних ученика од којих је редовно походило школу целе школ. године и прешло у старији разред 99 ученика.

Изложба ученичких радова обе школе за ову школ. годину била је престављена — у повезаним албумима — на Балканској Изложби, у Лондону, где је награђена *златном медаљом*.

ЧЕТВРТА ШКОЛСКА ГОДИНА

од 15. августа 1907. до 15. маја 1908. године.

I. ЗАНАТЛИСКА ШКОЛА

ДО САБОРНЕ ЦРКВЕ.

Ова је школа имала 6 одељења и то: једно приправно (за неписмене и полуписмене) и свих 5 разреда са 243 уписаних ученика.

1. Наставничко особље.

1. Никола Врсаловић, проф. управник.
2. Dr, Св. М. Марковић, школ. лекар и наставник занатлиске хигијене.
3. Бошко Савић, проф. хонор. наставник немачког језика у III, IV и V раз.

4. Влада Спасојевић, проф. хонорар. настав. српскога језика са кореспонденцијом у III, IV и V разр.
 5. Славко Милић, проф. хонор. наст. геометрије са геом. цр. у II, III и IV р. и рачуна у IV раз.
 6. Јован Дравић, проф. хонорар. настав. физике у III и IV раз.
 7. Душан Јовановић, проф. хонор. настав. срп. језика у II раз. и земљописа у I и II раз.
 8. Јован Марјански, проф. хонор. настав. немачког језика у I и II раз.
 9. Прока Гребенаровић, сек. Мин. Нар. Пр. хонорарни наставн. рачунице у I, II и III раз.
 10. Dr. Коста Јовановић, писар Мин. Нар. Прив. хонорар. настав. Законодавства у V раз.
 11. Борисав Пајевић, инжењер, хонорар. настав. нацртне геом. и стручног цртања у III, IV и V р.
 12. Миливоје Савић, царин. хемичар и технолог хонорар. настав. хемије с технологијом и познавањем сировина у IV и V раз.
 13. Љубинко Милијашевић, књиговођа, хонорар. наставник рачуноводства у V раз.
 14. Драгомир Глишић, академ. сл. хонорар. наст. слободног занатлиског цртања у II, III и IV раз.
 15. Бор. Стефановић, академ. сл. хонорар. наст. слобод. занат. црт. у I и V раз.
 16. Михаило Милошевић, учитељ, хонорар. наставник срп. језика у приправном одељењу.
 17. Димитрије Соколовић, учитељ, хонорар. настав. српског језика и геомет. у I раз.
 18. Гвозден Јовановић, учитељ, хонорар. настав. рачунице у приправ. одељењу.
 19. Антоније Стојиљковић, учитељ, хонор. наст. лепога писања у приправ. одељењу.
 20. Љубомир Марковић, ђакон-учитељ, хон. настав. науке хришћанске са морал. поукама у приправном одељењу.
-

2. Бројно стање и успећ ученика.

РАЗРЕДИ	БРОЈНО СТАЊЕ У ТОКУ ГОДИНЕ				УСПЕХ					СВЕГА
	Уписано свега	Уписано до 1. дек.	Уписано до 1. феб.	Завршило школ. г.	Одличних	Врло добрих	Добрих	Полажу један или два исп.	Полажу цео испит	
Приправни I	14	10	9	8	2	1	1	4	—	8
„ II	22	18	12	9	2	3	3	1	—	9
I разред	123	80	45	31	2	7	15	5	2	31
II „	44	32	26	19	4	3	5	7	—	19
III „	18	16	13	8	1	2	3	2	—	8
IV „	14	12	11	10	2	3	5	—	—	10
V „	8	6	5	5	5	—	—	—	—	5
Свега	243	174	121	90	18	19	32	19	2	90

Из овог табеларног прегледа а и према бројним подацима ранијих година очевидно је, да се занатлиски ученици и помоћници с вољом одазивају и радо се уписују у ову школу, па је почетком године и походе, али је после, због слабијег заузимања њихових господара, постепено напуштају. А и сами господари као да немају довољно власти над својим млађима.

3. Предмети и бројеви држаних часова.

РАЗРЕДИ	Српски са кореспонд.	Рачун	Геомет. са геом. прт.	Слободно цртање	Нацр. геом. са стрч. пр.	Физика	Хем. стех. и познав. сир.	Земљопис	Немачки	Књиговод.	Законодав.	Чување здравља	Лепо писање	Хришћанска наука	СВЕГА
Приправ. I и II	116	113											72	36	337
I разред	38	38	38	76				36	36			40			302
II „	38	76	40	74				38	36						302
III „	28	40	40	74	74	76			38						370
IV „	28	40	40	74	76	40	36		38						372
V „	28	—	—	78	76		72		40	42	38				374
Свега	276	307	158	376	226	116	108	74	188	42	38	40	72	36	2057

4. Ученици по годинама старости и по звању.

РАЗРЕДИ	ПО ГОДИНАМА СТАРОСТИ						ПО ЗВАЊУ		
	11—14 год.	14—16 год.	16—18 год.	18—20 год.	преко 20	Свега	Помоћ	Уче- ници	Свега
Приправ. I	1	2	2	1	2	8	1	7	8
„ II	1	1	1	2	4	9	5	4	9
I разред	3	11	7	9	1	31	9	22	31
II „		6	8	3	2	19	7	12	19
III „		1	3	4	—	8	3	5	8
IV „			4	1	5	10	6	4	10
V „				1	4	5	5	—	5
Свега	5	21	25	21	18	90	36	54	90

Из ове таблице се види да је велика већина ученика који имају около 20 година; осим тога да је више од једне трећине помоћника.

5. Ученици по занатима.

РАЗРЕДИ	Столари	Бравари	Маш. брав.	Ковачи	Ливци	Дрворесци	Стругари	Лимари	Колари	Зидари	Кројачи	Обућари	Палучари	Тапетари	Златари	Јорганице	Шеширци	Фарбари	Воскари	Опанчари	СВЕГА
Приправ. I	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	1	8
„ II	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	1	1	—	—	2	9
I разред	7	7	3	1	1	1	2	1	—	2	—	1	—	1	1	—	1	2	—	—	31
II „	4	5	1	—	1	1	—	—	—	1	1	2	1	—	—	1	—	1	—	—	19
III „	—	2	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	8
IV „	1	3	1	1	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	1	—	—	—	—	10
V „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	5
Свега	13	18	6	3	3	3	2	1	1	6	5	10	1	1	1	3	2	6	2	3	90

6. По рођењу, народности и занимању родитеља.

РАЗРЕДИ	ПО МЕСТУ РОЂЕЊА						ПО НАРОДНОСТИ				ПО ЗАНИМАЊУ РОДИТЕЉА						
	Београд	Србија	Босна	Ст. Срб.	Остале	СВЕГА	Срба	Мојсијев.	Немаца	СВЕГА	Тргов.	Занат.	Чинов.	Земљор.	Служит.	Други зан.	СВЕГА
Припр. I	3	4			1	8	7		1	8		3	1	4			8
„ II	3	4		1	1	9	9			9		3		4	1	1	9
I разред	4	15	2	5	5	31	27	2	2	31		10	8	11		2	31
II „	8	11				19	17	1	1	19	2	6		5		6	19
III „	3	3		2		8	7		1	8		2	2	2	1	1	8
IV „	4	6				10	10			10	1	2		5		2	10
V „	2	2	1			5	4	1		5		2		3			5
Свега	27	45	3	8	7	90	81	4	5	90	3	28	11	34	2	12	90

7. Испит спремности.

Од 69 ученика који су били уписани у II. раз. школске 1905. године свршило је V. разред њих 5 и они су према прописаним правилима положили испит спремности 15. маја ове године са оваким успехом:

Табеларни преглед испита спремности.

Број	ИМЕ и ПРЕЗИМЕ	ЗАНАТ	У С П Е Х														
			Српски	Рачун	Геомет.	Слоб. црт.	Стр. црт.	Физика	Хем. и тех.	Земљопис	Немачки	Књиговод.	Законодав.	Владање	Вредноћа	Чистота	
1	Александар Динић	Воскар	4	5	5	3	3	4	5	3	4	5	5	5	5	5	5
2	Аврам Овадија	Обућар	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5
3	Илија Јурмовић	Фарбар	4	5	4	5	4	5	5	4	4	4	4	5	5	5	5
4	Ђорђе Татомировић	Зидар	4	5	5	5	5	5	5	3	5	4	5	5	5	5	5
5	Сава Ђирић	Кројач	4	5	4	5	5	5	5	4	3	5	4	5	5	5	5

Ови ученици добили су сведочанства, којима им је призната спремност с потписима: Начелника, Министарства Нар. Привреде, као министар. изасланика управника ове школе и свих предметних наставника.

8. Ученици који су свршили школ. годину

I. раз. приправног шечаја:

1. **Михаило Митровић**
2. **Радован Милосављевић**
3. *Адам Пољак*
4. Вучко Миловановић
5. Драгољуб Панић, срп. рач.
6. Јулијус Михац, срп.
7. Радован Илић, срп.
8. Јеврем Петровић, рач.

II. раз. приправног шечаја

1. **Милета Обрадовић**
2. **Светозар Павловић**
3. *Душан Ђорђевић*
4. *Стојан Ивановић*
5. *Петроније Петровић*
6. Димитрије Стевановић
7. Јован Величковић
8. Танасије Миросављевић
9. Александар Стојановић, рач.

I. раз. занатл. школе

1. **Живота Срејић**
2. **Аранђел Недић**
3. *Дукадин Арсић*
4. *Александар Драгић*
5. *Властимир Илић*
6. *Коста Синђић*
7. *Михаило Марковић*
8. *Божидар Бајић*
9. *Гвозден Пећковић*
10. Богољуб Вуковић

11. Влајко Илић
12. Драгутин Живановић
13. Жарко Павловић
14. Лазар Штеријевић
15. Миливоје Ракић
16. Рафаило Леви
17. Радисав Милановић
18. Славко Добривојевић
19. Цадика Леви
20. Деспот Матејић
21. Јефта Терзић
22. Душан Перишић
23. Петар Мрђановић
24. Сретен Ковачевић
25. Ђорђе Шенвизнер, нем.
26. Милорад Терзић, рач.
27. Јосиф Холец, рач., нем.
28. Марко Јелић, нем. зем.
29. Михаило Јаковљевић, нем. зем.
30. Божидар Вучек, цео испит
31. Јордан Комненовић, цео испит.

II. разред занатл. школе

1. **Војислав Рафаиловић**
2. **Добросав Стефановић**
3. **Тодор Јовановић**
4. **Јован Цветковић**
5. *Драгомир Јанковић*
6. *Михаило Јаковљевић*
7. *Михаило Перишић*
8. Адам Павловић
9. Илија Јовановић
10. Михаило Николић
11. Ђорђе Мирчић
12. Здравко Богдановић
13. Милоје Милинковић, рач. нем.
14. Предраг Маринковић, нем.
15. Сима Барух, геом. нем.
16. Исидор Ристић, геом. нем.

17. Тихомир Јованчевић, нем.
18. Карло Кочи, рач.
19. Славко Лотић, геом.

III раз. занатл. школе

1. **Павле Илић**
2. *Јевџа Миљковић*
3. *Јован Шишковић*
4. Атанасије Ђорђевић
5. Иван Ђурђевић
6. Михаило Павловић
7. Живојин Јаковљевић, физ. нем.
8. Карло Кох, геом.

IV. разред занатл. школе

1. **Сава Миросављевић**
2. **Мирко Стефановић**
3. *Владислав Николић*
4. *Константин Спанковић*
5. *Славко Васић*
6. Божидар Димитријевић
7. Владета Ђукановић
8. Живојин Илић
9. Љубомир Миросављевић
10. Константин Крикнер.

Напомена. Имена гротезким штампана су *одлични*; курзивом су врло добри, обично добри, а онима, који имају да полагају неки испит, стоји до имена из кога предмета: — скраћено име предмета.

ДРУГА НЕДЕЉНО ВЕЧЕРЊА ОПШТА ЗАНАТЛ. ШКОЛА У БЕОГРАДУ
У ПРОСТОРИЈАМА ЗАПАДНО-ВРАЧАРСКЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Ова је школа у школској 1907/8 години имала шест одељења и то: једно одељење Припр. Течаја (I р. за неписм. и II за полуписм. уједно), два одељења I р. нижег течаја, и по једно одељење за разреде II, III и IV.

У школи је радило 14 наставника у редовном и 4 наставника у приправном течају.

Предавања су отпочета 20 августа 1907. а завршена 15 маја 1908. г.

І. Наставничко особље.

1. Чедомиљ А. Петровић, управитељ школе.
2. Др. Јосим Марковић, шк. лекар, предавао Науку о Чув. Здравља у Ia, Ib.
3. Милан Вељковић, професор, предавао геометрију и г. цртање у II, III и IV р.
4. Никола Лазић, професор, предавао земљопис у Ib. и II разр.
5. Никола Ранојевић, професор, предавао рачун у II, III и IV разр.
6. Влад. Стојановић, професор, предавао немачки у II, III и IV разр.
7. Живко Стефановић, професор, предавао српски језик у II, III и IV разр.
8. Стеван Маринковић, професор, предавао физику у III и рачун са геометр. и г. цртањем у Ia разр.
9. Радосав Деметровић, проф., предавао немачки јез. у Ia и Ib.
10. Љубомир Миловановић, проф. предавао рачун са геометр. и г. цртање у Ib. разр.
11. Илија Лалевић, проф. предавао српски и земљопис у Ia разреду.
12. Драгутин Марјановић, професор, предавао хемију са хем. технол. познав. сиров. у IV разр.
13. Ђура Бајаловић, инжињер, предавао стручно цртање у III и IV р.
14. Драгомир Глишић, сликар, предавао слободно-ручно цртање у Ia, Ib. и IV р.
15. Боривоје Стевановић, сликар, предавао слободно ручно цртање у II и III р.
16. Драгутин Младановић, учитељ, предавао српски језик у Iр и IIр. Припр. Одељ.

17. Михајло Грујичић, учитељ, предавао рачун у Iр и IIр. Припр. Одељ.

18. Љубисав Јовановић, учитељ, предавао рачун у Iр и IIр. Пропр. Одељ.

19. Љубиша Марховић, ђакон и учитељ, предавао хришћанску науку у I и II р. Припр. Течаја.

2. Бројно стање ученика.

РАЗРЕДИ	БРОЈНО СТАЊЕ				У С П Е Х						
	Уписано до краја шк. г.	Учило до I децембра	Учило до I фебруара	Завршило школ. год.	Одличних	Врло добрих	Добрих	Полажу нан. испит	Полажу разред. испит	Понавља разред	СВЕГА
I Приправни	19	9	14	17	3	4	10	—	—	—	17
II „	17	3	4	5	2	1	2	—	—	—	5
Ia разред	103	46	35	32	7	10	5	6	3	1	32
Iб „	93	40	30	21	5	9	7	—	—	—	21
II „	49	35	32	28	7	14	4	2	1	—	28
III „	21	16	12	10	5	1	—	3	1	—	10
IV „	16	8	7	7	5	2	—	—	—	—	7
Свега	318	157	134	120	34	41	28	11	5	1	120

3. Предмети и број држаних часова у шк. 1907./8. год.

Број	РАЗРЕДИ	ПРЕДМЕТИ											СВЕГА	
		Српски јез.	Рачун	Геометр.	Слоб. црт.	Струч. црт.	Физике	Хем. Технол.	Земљопис	Немачки	Ч. Здрав.	Писање		Верон.
1	Приправ. I и II	110	112	—	—	—	—	—	—	—	—	74	38	334
2	Ia разред	36	39	38	76	—	—	—	36	37	37	—	—	298
3	Iб „	32	31	31	60	—	—	—	30	32	30	—	—	246
4	II „	38	74	38	76	—	—	—	36	36	—	—	—	298
5	III „	38	38	38	72	72	74	—	—	38	—	—	—	370
6	IV „	38	38	38	72	72	—	74	—	38	—	—	—	370
	Свега	292	332	183	356	144	74	74	102	181	67	74	38	1917

4. Ученици по добу старости и звању.

РАЗРЕДИ	УЧЕНИЦИ ПО ДОБУ СТАРОСТИ					СВЕГА	ПО ЗВАЊУ		СВЕГА
	12—14	14—16	16—18	18—20	преко		Помоћ- ника	Ученика	
	год.	год.	год.	год.	20 г.				
Припр. I	7	4	4	—	2	—	2	15	17
Припр. II	—	1	1	1	2	—	2	3	5
Ia	17	15	—	—	—	32	—	32	32
Iб	—	5	9	4	3	21	10	11	21
II	—	21	5	2	—	28	3	25	28
III	—	3	5	2	—	10	5	5	10
IV	—	—	2	2	3	7	7	—	7
Свега	24	49	26	11	0	120	29	91	120

4. Ученици по занатима.

РАЗ- РЕДИ	З А Н А Т И																				СВЕГА											
	Бравари	Грађевинари	Електротехн.	Јорганџије	Качар	Капамаџије	Керамичар	Колари	Коричари	Кројачи	Ливци	Ликоресци	Лимари	Механичар	Молери	Обућари	Опанчари	Потнивачи	Сарачи	Станлоресци		Столари	Стругари	Ташнери	Терзије	Тесачи	Тначи	Фарбари	Часовничари	Штампари	Остали	
	Припр. I	—	2	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	1	1		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" II	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5
Ia	12	2	—	—	1	—	2	1	1	2	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	3	—	—	—	1	—	1	—	—	2	32	
Iб	9	3	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	1	—	—	—	1	21	
II	13	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	1	—	1	1	2	28	
III	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	10	
IV	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	
Свега	44	14	—	—	1	1	5	2	1	4	1	—	5	3	2	2	3	1	1	—	10	2	—	—	1	2	1	1	2	11	120	

6. Ученици по месту рођења, народности и родитељ. занимању.

РАЗРЕДИ	ПО МЕСТУ РОЂ.						ПО НАРОДН.				ПО РОДИТЕЉ. ЗАНИМАЊУ						СВЕГА		
	Београд	Србија	Босна-Хер.	Ст. Србија	А.-Угарска	Ост. земљ.	СВЕГА	Срби	Словени	Немци	Ост. народ.	СВЕГА	Трговци	Занатлије	Чиновн.	Земљодел.		Служит.	Др. занит.
Приправни I	1	10	—	5	1	—	17	17	—	—	—	17	1	5	—	8	1	2	17
„ II	—	2	—	2	1	—	5	5	—	—	—	5	—	2	—	2	—	1	5
Ia	19	10	—	—	2	1	32	25	3	3	1	32	1	17	1	4	3	6	32
Ib	2	13	1	4	1	—	21	19	2	—	—	21	2	7	2	10	—	—	21
II	14	12	—	—	1	1	28	19	1	7	1	28	2	15	—	8	1	1	28
III	5	3	—	—	2	—	10	8	—	2	—	10	—	7	1	2	1	—	10
IV	1	3	—	1	1	1	7	6	1	—	—	7	1	1	1	3	—	1	7
Свега	42	53	1	12	9	3	120	99	7	12	2	120	7	54	5	37	6	11	120

7. Класификација.

А. Приправно одељење.

I. разред

1. Миливој Марковић
2. Ђурђе Петровић
3. Тома Станојковић
4. Рада Ђурић, зидар
5. Миладин Живић
6. Риста Петровић
7. Јован Покрајац
8. Аритон Вељковић
9. Мита Мрђић
10. Милан Ђорђевић
11. Драгољуб Јовановић
12. Никола Радовић
13. Филип Настевић
14. Милош Живић
15. Мартин Бауер
16. Станамир Ристић
17. Младен Јовановић

II. разред

1. Рада Ђирић
2. Стојан Николић
3. Меленџије Симовић
4. Светозар Лашић
5. Лазар Николић

Б. Редовни течај.*I. разред а. одељење*

1. Миливоје Владић
2. Алоји Кубец
3. Стеван Брдарић
4. Стеван Ковач
5. Богољуб Милиновић
6. Александар Јоксимовић
7. Божидар Аћимовић
8. Александар Радовановић
9. Јозеф Сабо
10. Милан Петровић
11. Александар Ђорђевић
12. Благоје Милићевић
13. Драгомир Албин
14. Јозеф Екерџи
15. Божидар Хлиза
16. Драгиша Николић
17. Богомир Милошевић
18. Василије Ковачевић
19. Живојин Ђ. Благојевић (земљ. ч. здр. накн.)
20. Александар Микић
21. Александар Станковић (земљ. ч. здр. накн.)
22. Бранислав Силашкић (нем. поновн.)
23. Душан Ђурић.
24. Густав Грел (срп. земљоп. накн.)
25. Карло Вајс (земљ. накн.)
26. Петар Тасић
27. Јован Шљивић (немачки накн.)
28. Станко Стојановић (земљ. накн.)
29. Миливој Николић

30. Бранко Ђокић (земљ. поновн.)
31. Стојан Антић (земљ. нем. накн.)
32. Немања Пецић, понавља разред.

I. разред б. одељење.

1. **Стеван Станојевић**
2. **Живојин Госпавић**
3. **Милутин Јанковић**
4. **Радосав А. Тодоровић**
5. **Спасоје Јањић**
6. *Радосав Бекчић*
7. *Радојица Дробњак*
8. *Јулијус Павличек*
9. *Анђелко Богдановић*
10. *Стојан Кордић*
11. *Захарије Вељковић*
12. *Видоје Марковић*
13. *Милан Московљић*
14. *Сретен Петровић*
15. Франц Фалта.
16. Јован Бранковић
17. Милија Станковић
18. Јевта Богдановић
19. Мијајло Стаменковић
20. Живко Бирђанин
21. Крста Кнежевић

II. разред

1. **Радојица Милошевић**
2. **Милић Борис вљевић**
3. **Виљем Павличек**
4. **Никола Таут**
5. **Јован Тилингер**
6. **Живојин Д. Благојевић**
7. **Лудвик Јанкотовић**
8. *Петер Грундл.*
9. *Карло Куји*
10. *Љубинко Петровић*
11. *Светозар Мандић*

12. Милош Бановић
13. Карло Варга
14. Јарослав Улман
15. Душан Мијајловаћ
16. Радосав Тушунковић
17. Борђе Машић
18. Александар Симић
19. Бранивој Живковић
20. Злајан Стојановић
21. Пећар Симић
22. Хуго Вајман
23. Војислав Петковић (рачун, нем. поновн.)
24. Душан Маринковић
25. Милош Николић (земљопис накн.)
26. Ото Блац.
27. Светозар Ацковић (Геометр. накн.)
28. Владимир Јанковић.

III разред

1. **Јозеф Херман**
2. **Милутин Миливојевић**
3. **Раденко Рафајловић**
4. **Аранђел Саратлић**
5. **Властимир Миљковић**
6. *Иван Стефановић*
7. Станислав Павличек (стр. црт. накн.)
8. Драгољуб Стојановић (стр. црт, накн.)
9. Љубомир Пршић (стр. црт. накн.)
10. Фридрих Шлајснер (стр. црт. накн.)

IV. разред.

1. **Аритон Стаменковић**
2. **Рудолф Замастил**
3. **Живојин Маринкић**
4. **Стојаи Живковић**
5. **Бошко Тимић**
6. *Панџа Стјанимировић*
7. *Богдан Сурлић.*

УЧЕНИЧКО ЗДРАВЉЕ

„Чувајте своје драгоцено здравље док га имате, јер кад се оно изгуби, онда је изгубљена срећа, радости и свако задовољство“.¹⁾

Л. Комарчић.

Према распореду, и ове као и прошле године, држао сам у новој школи код Саборне цркве (од 7—9 часова у вече) хигијенске поуке ученицима I р. занатске школе. У тим су предавањима мање више обухваћена иста питања која су пређена и прошле године, т.ј. о важности, потреби и благотворном утицају чистоће целог тела на здравље свакога човека у опште а радничкога сталеза на по се; о оделу у сваком годишњем времену и о опасностима куповања истога на телалницама, над којим није извршена потпуна дезинфекција; о становима и ономе што хигијена за њих тражи; о храни и њеним врстама; о опасностима од алкохолних пића и количинама отрова, који се у сваком пићу налази; о утицају појединих пића на разне важне органе у телу (стомак, црева, бубрези, јетра, срце и мозак). У овом случају нарочито је истицано и примерима представљано како многи услед велике количине пића постају јектичави и ако ову болест у својој породици нису имали и како због њега долазе до робије и болнице за душевне болести. Да би ученицима све ово било што јасније, упућивани су да на табли сами израчунавају колико у коме пићу има чиста алкохола; колико који човек истога уноси у своје тело дневно месечно и годишње и према томе какве се ужасне последице отуда могу очекивати.

Предавања су држана само *живом речју* и за то су их ученици цажљиво и слушали. После свакога предавања настајала су пропитивања на која су ученици одговарали мање више с разумевањем и смишљено.

¹⁾ Вид. „Светлост“ за 1908. год. бр. 4, стр. 123.

А сем ових чисто хигијенских и дијететичких предавања, у овој би школи било веома потребно и корисно обавештавати ученике о опасностима венеричних болести, пошто су ученици готово без икаквога родитељскога надзора за све време њихове обуке на занату и у школи. Али се предавања ове врсте не би могла расправљати пред свима ученицима једнога разреда без осетне штете за оне који су још врло млади. Зна се да у једном истом разреду ове школе има ученика који су један од другога млађи или старији за 4, 5, 6, 8, 10 и 12 година, те према томе и ове обуке и обавештења не би се могле давати пре него што се не учини нарочита подела међу ученицима *по годинама* старости. Ову врсту обука могли би слушати само они ученици који имају више од 16 година.

Ако би Министарство Привреде и школска управа пристали на овај оправдан предлог, онда би се могло удесити да ову врсту предавања слушају не само ученици I р. који имају више од 16 година него и ученици свих осталих разреда који имају потребан број година. Ова врста предавања могла би бити у нарочите дане које би ооредила шкрлска управа, тако да редовна предавања не трпе због њих никакав уштрб. А свакоме је лако појмљива велика корист од оваквих предавања јер би се на тај начин смањила — ако не сасвим искоренила — многа и многа недогледна беда и несрећа у нашем занатлијском сталежу. На жалост нимало нису ретки случајеви да се због грешака почињених у младости и незнању отрује цео потоњи живот једнога грађанина и његова потомства чије беде и несреће стално запљускују у благостање општине, државе и појединаца.

Министарство Народне Привреде овим школама и установом њихових лекара пошло је добрим и правилним путем те не би требало да се заустави на половини стазе него да све више и више иде оној тачки која ће њему служити на част, дику и понос а ученицима из занатске школе на боље здравље, срећу и благостање. И само онда кад Министарство Народне

Привреде постигне да у овим школама усаврши наставу како модеран живот и савремене друштвене потребе захтевају како би сваки некадашњи ученик ове школе могао што чвршће стојати на својим ногама и радити самостално; кад овим обукама дода све оно што ће ученицима обезбедити *боље здравље*, тек ће онда они само увидети како су мале и незнатне новчане жртве које се подносе за ову врсту народне привреде. *Здравље је не само највеће богатство, него и највећа народна привреда.*

Сви ученици који кроз ову школу прођу, из ње изнесу што темељније знање за своје занате, а поред тога наоружају се што већим знањем из хигијене и дијететике, вечито ће бити захвални Министарству Привреде које је и установило ову врсту школа и које тежи њиховом усавршавању.

Поред поменутих лекарских поука, свакоме ученику који се по властитој побуду или наредби школске управе обраћао школском лекару у стану, давати су потребни савети и чињено све што је у ком случају било потребно. У лекаров стан долазили су највише они ученици који пате од шкрофула и органа за дисање, а и једно и друго највише долази због неугодних и често врло нездравих станова и радионица у којима ови ученици живе и раде. И у овом погледу имали би извесних предлога, али то нека остане за другу прилику.

Др. Св. М. Марковић

ЛЕКАРСКИ ИЗВЕШТАЈ

II. ОПШТЕ НЕДЕЉНО-ВЕЧЕРЊЕ ЗАНАТЛИСКЕ ШКОЛЕ.

И ове као и прошле школске године, извршен је у почетку предавања преглед нових као и старијих ученика, и при томе утврђено потпуно задовољавајуће стање здравља ученика ове школе. Код ученика, који

су ову школу већ раније посећивали, примећује се одмах благотворни утицај школе. у погледу чистоће, одела и уљудности, према новим ученицима. Ово се такође опајало и на ученицима озбиљнијим, који су у I р. одвојени од мањих ученика, те су се ови угледали на своје старије другове, који су у сваком погледу могли за углед послужити па и такмичити се с осталим школским ученицима.

Предавања сам држао два пут недељно, петком у I р. 1. одељења а недељом у I р. 2. одељења, и односно самих учионица не бих имао ништа друго да приметим, сем да је веома потребно снабдети их бољим осветлењем за вечерња предавања, те би и наставник и ученици имали више користи. Најбоље би било, да је електрично осветљење у тим учионицима, те ученици не би своје очи у толикој мери напрезали и боље би видели. У хигијенским предавањима биле су све поуке о здрављу изложене језиком и начином, како таква деца могу најлакше разумети и памтити. — Поједине епидемије у току године, употребљене су за предавања, и објашњено је том приликом ученицима, како постају заразне болести, како се преносе, какве су последице, како се отклања опасност преношења зар. болести и како се треба владати и чувати у таквим случајевима. Односно туберкулозе објашњено им је све до ситница, нарочито с обзиром на шегрте кад имају у кући мајстора каквог туберкулозног болесника, кога морају да слушају (износе и просипају пљувачицу, носе болесничко одело и т.п.). Одн. алкохолских пића, предочене су им све штетне последице по здравље човеково, као и по његову породицу. Ово у толико више, што се показало, да велика већина младих ученика пије свакодневно или врло често алкохолска пића, те је, поводом тога објашњавања, већина одустала да га употребљује, па су се неки уписали и у друштво, које се бори против алкохолизма. — У хигијенским предавањима обрађана је нарочита пажња, да ученици упознају човечије тело и његове органе, њихову функцију (Анатомија и Физио-

логија), као и болести тих органа и последице обољења органских. Даље, о храни, о оделу, чистоћи, о становима, о првој помоћи, о инфекциозним болестима и начину како се од њих треба и може сачувати. О венеричним болестима и штетном утицају на целу породицу (у будућности); о раду и умору. О чистоћи тела — неговању здравља — купањем и др. п. и т.д. На жалост сви ученици нису редовно посећивали предавања, изговарајући се, да их њихови мајстори не пуштају благовремено с посла, те с тога поједини и не могаху чути све што им је за чување здравља преко потребно и корисно. По мајсторе би несумњиво било од велике користи, да им ученици поред заната и кроз школу прођу, јер би им увек могли више користити, појимајући лакше свој занат, који би могли поред стеченог знања у школи увек у већој мери усавршавати. — Држим, да би одраслији ученици имали велике користи у будућем свом животу, кад би у вишим разредима, бар једном у школској години били обавештени о венеричним болестима, јер их има, који одмах пређу у виши разред, или нису то предавање у своје време ни посетили ма из каквих узрока. Јер, ако ико, баш овај staleж будућих грађана, који управо и један највећи контингент државне снаге представља, треба да буде благовремено упућен, како се може сачувати од опасности, која му у животу (одраслог човека) на сваком кораку прати и упропашћује поред алкохола и др. болести цео живот и његов подмладак.

Пада у очи да се сада из године у годину све више и с великим поверењем обраћају лекару, за сваку па и најмању болест; даље много већу пажњу обраћају на своја уста и зубе. Док се и току првих година једва тридесетину ученика јављало за лекарску помоћ; дотле је у прошлој години број пријављених оболелих ученика достигао скоро стотину и то већином лакших обољења. — Један једити смртни случај десио се, јер један сиромашак — браварски ученик — дође у школу јако блед и слаб, с јаким кашљем.

У току године, поред напорног рада а вероватно и великих животних оскудица, ученик је био још више ослабио и изнемогао, те једва по упутству зв. лекара напусти занат и оде својој кући — у село, одакле се више није ни вратио, туберкулоза плућа прешла је и на грло, те је тако брзо подлегао. Болести, од којих су у прошлој години (школ.), боловали ученици, биле су: Инфлуенца, запаљење очних капака и ока услед повреде, раница на рожњачи, искривљена колена и „дус табан“ (с јаким боловима), реуматичан бол у живцима, чиреви, запаљење поткожног ткива, катар стомака и црева, ујед пса, запаљење плућне марамице, јака малокрвност, посекотина, свраб, одеротина, реуматична укрућеност врата, катар душника, запаљење плућа, „црвени ветар“, лишаји, катар бешике, ладан абсцес у кажипрсту (који морао бити отсечен — ампутиран том ученику) и повише зубних пацијената. Туберкулозан један умро. —

Овим набрајањем болести, хтедох изнети болести од којих ученици занатлиски пате, и као што се види ове су прилично разноврсне, ну не и тако тешке, јер су већина за сразмерно кратко време отклоњене без штетних последица по дотичног ученика. Највише је обољења било у току зиме, а у јесен и пролеће знатно мање. —

Овај извештај, и ако је кратак, ипак очито показује у колико је могуће привредити занатлиским ученицима, који ће се у том погледу несумњиво више користити у свом будућем животу, јер су боље обавештени, те ће и они другоме моћи више користити, но њихови предходници, што надлежнима који ову школу установише служи на част и похвалу.

У Београду, Маја 1908. г.

Dr. Јос. Марковић

лекар II. занатл. школе.

ПОКЛОНИ

1. Одбор задужбине великог добротвора **Димитрија Стаменковића** изволео је преко Министар. Нар. Привреде послати обема школама 150 примерака књиге „*Шта ћемо и како ћемо*“ и 150 примерака књиге „*Родољуб*“ за награде занатлиским ученицима.

Овим књигама награђени су сви ученици обеју школа, који су свршили школ. годину и прешли у старији разред.

Нека је *Ввликом Срјском Доброшвору Димитрију Стаменковићу вечити помен међу нама*, а одбору његове задужбине велика хвала.

2. Занатлиска Задруга и ове је године изволела подарити овим школама по 100 дин. од којих је половина новца предата у Школски Фонд — на приплод — а друга половина утрошена околу ове изложбе.

Благодарећи управи и члановима Занатлиске Задруге, желети је, да се и други моћни пријатељи културе и напретка с године у годину ма и малим даром сећају ових школа. Свака пара на њих утрошена биће устостручена.

Г. Јован Димитријевић, мајстор ткачки, поклонио је II-ој Нед. Веч. Општој Зан. Школи два лепа убруса за наставничку канцеларију и један за ученике. — Хвала му!

Суду општине Града Београда, нека је хвала на достојноме одзиву што је овим школама одобрила држање часова у зградама народних школа. Велики би напредак био кад би ове школе што пре добиле нову засебну зграду, у којој би се непрекидно и на смену ооучавала сва београдска занатлиска омладина како у писмености, цртању, рачунању итд. тако и у занатским рукотворинама.

ИЗЛОЖБА УЧЕНИЧКИХ РАДОВА

Према правилима о уређењу ових школа, ученици прелазе у старије разреде по годишњим оценама.

Али, да би се дала прилика свима мајсторима и свакоме пријатељу културнога напретка наше државе, да види шта се у занатлиским школама ради, оне сваке године приређују изложбу ученичких радова, што у току године израде.

Ово је четврта заједничка изложба ове две школе у Београду. Прва је била приређена 1905. год. у једној учионици основне школе на Западном Вручару, Друга 1906. г. била је у сали за цртање Београдске Реалке. Трећа за 1907. год. била је престављена са два велика албума на Балканској Изложби у Лондону, где је награђена *златном медаљом*.

На овој четвртој изложби у салама нове основ. школе до Сабор. Цркве, најбоље се може оценити правац наставе и до сада постигнути успех, На њој се даје видети прилежност, дар и напредак занатлиских ученика и помоћника, који походе ове школе ноћу, увек физичким дневним радом заморени, осим тога сиромашни, без својих потребних средстава и учила итд.

Надамо се да ће ова изложба сваког посетиоца обавестити о добро погођеном правцу и напретку како у образвању тако и у васпитању наше занатлиске омладине, која се у овим двема школама учи.

Ако би се запитали: да ли и колику корист пружају ове две школе, држимо да би им на то најбоље умели одговорити наши вредни ученици. Они ће нам најбоље сами казати колико се осећају јаче школом оспособљени у својем свакодневном послу. Од ученика, који су ишли на страну ради рада и усавршавања уверавани смо да им је знање, поцрпено у овој школи, необично помогло у даљем раду и усавршавању. Истина ми немамо доказа о том да је боља теориска спрема дала и бољу новчану надницу нашим ученицима овде, а ми смо запазили да напредни мајстори и

радо дају своје ученике у школу и радо примају у посао ученике ових школа. Јача веза између занатских корпорација и ових школа несумњиво ће издићи културни ниво нашег занатства, а његов напредак биће поуздан напредак наше Отаџбине.

ШКОЛСКИ ФОНД

Обе ове школе имају свој фонд под именом „Фонд ошћих недељно-вечерњих занатлиских школа у Београду“. Он је основан у циљу да се прикупљеним новцем и непокретним имањем, кад буде у могућности, а по одобрењу министра привреде, сазида града за занатлиске школе.

У овај фонд улазе ови приходи: 20 пара од ученичке књижице, приход од бланкета за сведоџбе испита спремности, приходи од предавања која се буду приређивала у корист фонда, добровољни прилози, поклони и завештања. По 10 динара које еснафске старешине треба да наплаћују од сваког помоћника који је ма које време посећивао ову школу — при производству за мајстора и по два динара, које еснафстарешине треба да наплаћују од сваког ученика који је ма које време посећивао занат. школу, при производству за помоћника.

До ове године одазивали су се овим правилима само два еснафа, а ове године, ниједан.

Наставници обеју школа добровољно дају фонду по 1% од свога хонорара.

Стање овога фонда је овако:

1. Од прошле године готовине . . . 843,50 дин.
2. У току ове школ. године прикупљено је од ученичких књижица 80 — „
3. Добровољни прилог 1% од хонорара наставничког особља 240 — „

4. Половина поклона од „Занатл. За- друге“	100 —	”
5. Интерес до 1. јануара ове год.	16,00	”
	<hr/>	
	Свега динара	1279,50

Овај новац налази се на приплоду у Управи Фонда
дова — Ф. партија бр. 3377. књига IX. лист 199.

ИЗ ЗАКОНА О УСТРОЈСТВУ ВОЈСКЕ

од 1901. год.

О обвези службења у кадрима

Чл. 8.

б) *На шестл месеци*: За ђаке виших школа; за ђаке који су добро свршили гимназију, реалку и положили испит зрелости; даље, трговачку школу у земљи или неку од признатих на страни или учитељску школу и положили испит учитељски, као и за оне који су свршили какву пољопривредну или занатлиску школу и баве се привредом или занатом код своје куће на своме имању.

НАРЕДБЕ ЗА ИДУЋУ ШКОЛСКУ ГОДИНУ

Према наредби Господина Министра Народ. Привреде од 10. јуна ове год. ТБр. 4707. упис у школу почиње 15. септембра и траје до 1. октобра, а врши се само у школско време и лично. Школско је време: недеља пре подне, понедељак, среда и петак од 7 до 9. ч. у вече.

У току године неће се уписивати, осим ако у разредима будо места, али ни овога уписивања неће бити после 1. децембра.

Од 15. септембра до 1. октобра полагаће испите они ученици који имају слабих оцена и то по распо-

реду који ће им се при упису саопштити.

Првог октобра (у среду вече) почеће предавања по распореду који ће бити одмах за целу годину објављен.

Прва занатлишка школа налази се у новој згради основ. школе до Саборне Цркве.

Друга занатлишка школа налази се у згради основ. школе на Западном Врачару — Ресавска ул. бр....

20. јула 1908. у Београду.

Управници

Никола Врсаловић, проф.

Чедомир Петровић, проф.

ЧИТУЉА.

† Милан Икодиновић, уч. II р. II Нел. Веч. Оп.
Занатл. Школе у Београду, умро је маја месеца (по
сазнању). Био је у свему за углед.
Бог да му душу прости!
